

Na początku było... jajko,
czyli o wielkanocnej tradycji
zdobienia pisanek.

Wielkanoc
jest najstarszym i najważniejszym
świętem chrześcijańskim.

Wielkanoc to święta,
z którymi związana jest również
największa ilość zwyczajów i tradycji.

A wśród nich
malowanie, święcenie jajek i dzielenie się
jajkiem.

Nieodłącznym symbolem
Świąt Wielkanocnych
jest pisanka.

Zwyczaj malowania jaj
narodził się w Persji.

Jeśli chodzi o słowiańską tradycję,
to najstarsze na ziemiach polskich pisanki,
pochodzące z końca X wieku,
odnaleziono podczas wykopalisk archeologicznych
na opolskiej wyspie Ostrówek.

Malowanki, pisanki, kraszanki...

powstają przez gotowanie jajka
w kolorowych barwnikach,
które nadają skorupce koloru.

Dawniej były to naturalne barwniki:

łupiny cebuli, sok z buraka,

kora młodej jabłoni czy łupiny orzecha włoskiego.

Obecnie wiele osób kupuje
gotowe barwniki w proszku.

Pisanki

Pisanki robi się przez rysowanie na skorupce wzorów gorącym roztopionym woskiem, a następnie zanurzenie jajka w barwniku.

Do rysowania używa się szpilek, igieł, słomek i drewnienek.

Kraszonki

Jajko najpierw trzeba zafarbować
na dany kolor,
a dopiero potem można zająć się
skrobaniem wzorów.

Sama technika jest bardzo trudna
i wymaga dużej cierpliwości.

Wycinanki

Jajka ozdobione wzorami
z kolorowego papieru.

Najpierw jajko ulega zafarbowaniu,
a potem dodatkowo zdobieniu wycinankami.
Na pisankach najczęściej można zobaczyć
kwiaty i kolorowe koguciki.

Wycinanki szczególnie popularne są
w Łowiczu i Krakowie.

Oklejanki

To przyozdobione sitowiem,
płatkami bzu, skrawkami kolorowego,
błyszczącego papieru
lub tkaniny jajka.

Na Kurpiach w Puszczy Białej
jajka ozdabiano sitowiem i kolorową włóczką.

Jak to robiono?

Z sitowia zdejmowano zewnętrzną warstwę
i wydobywano rdzeń roślinny.

Następnie jajko pokrywano klejem
wytworzonym w domu,
a następnie na skorupkę przyklejano sitowie
lub kolorowe nitki.

Bez względu na to,
jak są ozdobione pisanki,
każda z nich wylądowuje
w wielkanocnym koszyczku.

Jaja, jajka, jajeczka...

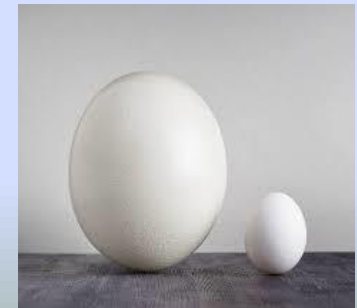
Jajo strusie, jajko kurze,
jajeczko przepiórcze.

Największym jajem jest jajo strusia,
które mierzy przeciętnie około 15 cm.
Waży do 2 kg, czyli prawie tyle
co 30 jaj kurzych.

Ugotowanie go na twardo
zajmuje około 2,5 godziny.

Jednym z najmniejszych jaj ptasich jest jajo koliberka hawańskiego.

Mierzy ono około 6 mm,
a waży około 1,8 grama
(mniej niż polska dwugroszówka).

Największa na świecie pisanka
waży ponad 2 tony, ma 10 m długości
i znajduje się w Kanadzie (Vergeville).

Zbudowana jest z ok. 3,5 tys.
aluminiowych elementów.

Powstała w 1975 roku.

Jest pierwszą na świecie konstrukcją
zaprojektowaną całkowicie
za pomocą komputera.

Największa pisanka w Polsce 2015r.

Ważała prawie 500 kg
i miała aż 6 metrów wysokości
(na rynku Manufaktury w Łodzi).
Mogłyby się w niej zmieścić
43 tysiące czekoladowych zajaczków!

Pisanka na Dolnym Śląsku Lądek-Zdrój

Miała ponad 3,5 metra wysokości,
prawie 8 metrów w obwodzie

Gigantyczna pisanka to nie jedyny jajeczny rekord jaki Łądek-Zdrój ma na swoim koncie.

Przed laty, rozgrywane były jedyne w kraju Mistrzostwa w Jedzeniu Jajek na Twardo (rekord to 43 jajka zjedzone w ciągu godziny).

W Łądku również usmażono po raz pierwszy największą jajecznicę na świecie.

Użyto do tego aż 2520 jaj, a patelnia na której usmażono gigantyczne danie miała 231 cm średnicy i 300 kg wagi.

Patelnię do tej pory można zobaczyć w Łądku, przed jednym z pensjonatów w centrum uzdrowiska.

Najdroższe pisanki na świecie!

Jajka Faberge,
znane również jako jaja carskie
powstały bowiem na zamówienie
dwóch rosyjskich carów:
Aleksandra III Romanowa
oraz jego syna, Mikołaja II.

Zdobione były m.in. złotem, srebrem,
kamieniami szlachetnymi,
kością słoniową oraz masą perłową.

W środku jajka zazwyczaj kryła się
niespodzianka, która aż do momentu
otworzenia podarunku
była objęta ścisłą tajemnicą.

Pierwsze jajko carskie
powstało w roku 1884 - zwane Kurką

Było ono prezentem
wielkanocnym dla małżonki
cara Aleksandra III,
cesarzowej Marii Fiodorowny

Od roku 1895 Faberge
przed każdymi świątami wielkanocnymi
wykonywał dwa jajka:
jedno dla małżonki Mikołaja II,
Aleksandry Fiodorowny,
drugie - dla jego matki, cesarzowej Marii.

Jajko koronacyjne - 1897r.

Złote i wysadzone brylantami.
Kryje w sobie złotą replikę karety,
którą Mikołaj jechał na koronację.
Car wręczył je w prezencji
żonie Aleksandrze.

Dekoracja nawiązywała
do sukni koronacyjnej carycy
(ornament siatki),
w środku ukryta była złota miniatura
karety koronacyjnej,
z siedzeniami z rubinu,
szybkami z górskiego kryształu
i koroną na dachu.

Jajko z konwaliami - 1898r.

różowe jajko z konwaliami
wykonanymi z peret.

Do wybuchu rewolucji powstały
54 jaja carskie.

Do czasów obecnych zachowały się
42 jajka Faberge - pozostałe uznaje się
za zaginione i nie wiadomo,
gdzie dokładnie się znajdują.

Gdzie są teraz wszystkie zachowane jaja carskie?

Najwięcej jest ich w ojczyźnie.

- W zbrojowni kremlowskiej w Moskwie znajduje się aż dziesięć najdroższych pisanek na świecie.
- Z kolei dziewięć jaj znajduje się w Petersburgu w wybudowanym w 2013 r. Muzeum Fabergé.

A co z resztą carskich jaj?

Wiadomo, że kilkanaście z nich znajduje się w Stanach Zjednoczonych, m.in. w muzeach w Richmond, Nowym Jorku, Waszyngtonie czy Baltimore.

Własną kolekcję liczącą trzy jaja ma brytyjska królowa Elżbieta II.

Jaja znajdują się też w Szwajcarii, Niemczech, a nawet Katarze.

W 2014 r. głośno było o amerykańskim handlarzu złotem, który w sklepie z antykami kupił złoty przedmiot o owalnym kształcie.

Nieświadomy niczego mężczyzna zamierzał przeznaczyć go na skup złomu, jednak na nabycie antyku nie było chętnych.

W końcu handlarz na własną rękę odkrył, że jest w posiadaniu tzw. trzeciego imperialnego jaja z 1887 r.

To, co w tej historii najbardziej szokuje, to to, że cenny przedmiot o wartości zarówno kolekcjonerskiej, jak i historycznej o mały włos nie został przeznaczony na złom i przetopiony.

Zaginionych wciąż jest siedem.

Gdzie się znajdują?

Może leżą zakurzone
na półkach niczego nieświadomych
jubilerów i handlarzy?

A może ich właściciele specjalnie
nie chwalać się, że mają w swoich domach
jaja Fabergé, bo nie chcą ich odsprzedać?

A nuż je znajdziemy i zostaniemy milionerami?

Najdroższa czekoladowa pisanka. Sprzedana za 10 tys. dolarów.

Wykonana z 50 kilogramów czekolady.
Jajo trafiło do Księgi Rekordów Guinnessa
jako najdroższa czekoladowa
pisanka świata.

Z pisankami wiązało się wiele gier i zabaw,
najpopularniejsza to *walatka*,
czyli rozbijanie pisanki o pisanekę.

Kolejna to *burda*, polegała na rzucaniu
do siebie pisanek.

Jeśli ktoś ją złapał, zabierał,
a gdy stłukł, to oddawał jedną
ze swoich przeciwnikowi.

Wielkanocne turlanie jajkami

To zabawa polegająca na toczeniu (turlaniu) jajka.

Każdy gracz dostaje jedno ugotowane jajko i na trzy cztery wypuszcza je z dłoni tak, by poturlało się do przodu.

Wygrywa ten, kogo jajko przeturlało się najdalej.

Easter Egg Roll, czyli turlaj jajko

W Wielkanocny Poniedziałek tradycja amerykańska nakazuje turlać po trawniku jajka. Obywatele USA turlają jajka ugotowane na twardo wykorzystując do tego łyżkę. Niemiecka tradycja zmodyfikowała nieco amerykańską zabawę. Niemcy turlają jajko w dół zbocza po torze wyznaczonym z patyków.

Celem zabawy jest jak najszybsze przeturlanie jajka po trasie.

W Polsce Easter Egg Roll przyjęło się w jeszcze innej, trudniejszej formie. Trasa, po której turla się jajko, zbudowana jest z krzesel i kótek hulahop, które trzeba przeskoczyć, aby kontynuować wyścig.

Czas Wielkanocny to czas radości,
a więc...

WESOŁYCH ŚWIĄT

Źródła:

Anna Jankowska, Opowiedz mi mamo. Polskie zwyczaje i obrzędy wielkanocne, 2012, wydawnictwo: Pax

<https://dziecisawazne.pl/tradycje-wielkanocne-jak-to-bylo-kiedys/>

<https://www.se.pl/styl-zycia/porady/jakie-sa-znane-zabawy-wielkanocne-aa-9BEx-tmte-sFyP.html>

<https://www.garneczki.pl/blog/tradycje-i-zwyczaje-wielkanocne-w-polsce/>